

Gyógyítok, ez a dolgom

Már az igazi őszből kóstolót adó múlt heti esős, ködös napok után verőfényben fürdik a falu. Öröm nézni a takaros, rendben tartott portákat, a dús pompájú virágoskerteket. Az utcák csendesek, embert alig látni, dologidő van.

Az orvosi rendelő várója zsúfolt, pedig még nincs itt az őszi hűlések szezonja. A község körzeti orvosának, dr. Rácz Máriának szinte szusszanni sincs ideje, de ezt betegek aligha érzik, a törődés percei nem rövidülnek meg. A hírre, hogy a doktornő tizenegy órakor oltást ad az iskolásoknak, van, aki nem vállalja a várakozást. De nem zörög a dolog. — Jövök majd holnap — mondja az időse asszony, s tudja: orvosokra a nap bármelyik szakában számíthat.

Rácz doktornő tizenegykor átmege az épület másik szárnyában levő gyerekrendelőbe, ahol a védőnő már szépen, katonás sorba kikészítette a szérummal teli fecskendőket: a tizenegy évesek kapnak most védőoltást torokgyík és tetanusz ellen. A fiúk, lányok zsvajva halkul, hiába, az injekcióstú látványa még a legcserfesebbeket is megcsendesíti. A doktornőnek mindegyikhez van néhány kedves szava.

— Gyere, Valikám — biztatja az első kislányt —, te vagy a legbátrabb.

És a lányka néhány pillanat múlva már fölényesen legyint a váróban, amikor a többiek érdeklődve körbeveszik: — Valér, milyen volt?

Deme Dóra vár a sorára. Nem mintha tartana a parányi tűszúrástól, de ő félig-meddig bennfentes, nem illik tolakodnia.

— Az asszisztensnőm kislánya — súgja a doktornő, s Dóri kap egy pluszszimogatást.

Csak néhány évre

Következnek a fiúk, akik kedves grimaszokkal jelzik, hogy milyen hősiessé válnak is ők a „fájdalmat”. Alig félóra telik el, és a viszneki általános iskola hatodikosai túlvannak a Di-Te védőoltáson.

— Ők már azután születtek, hogy én idekerültem körzeti orvosnak. Elszaladt ez a tizenkét év!

Dr. Rácz Mária 1972-ben végzett a Szegedi Orvostudományi Egyetemen. Frissdiplomásként a gyöngyösi kórházban dolgozott, majd felajánlották neki ezt az állást.

— Bevallom, azért fogadtam el, mert úgy gondoltam, hogy itt lesznek pár esztendő, egy kicsit rendbe jövök anyagilag, a családomnak is törleszthetek az áldozatért, mivel engem tanítottak, azután maradtam. És soha nem bántam meg. Nagyon szeretem a munkámat, s igen kötődöm most már Visznekhez is,

Az öregek nagyon szeretik a doktornőt! ERDEI KATALIN FELVÉTELEI

becsülöm az itteni dolgos, szorgalmas népet.

Nem sokkal a faluba érkezése után meghalt a közeli Tarnaörs körzeti orvosa. Harmincnyolc éves volt, szívinfarktus vitte el. Máriaát kérték, hogy helyettesítse egy-két hónapig. Három esztendő lett belőle.

— Tarnaörsön voltak cigány betegek. Nem egy fiatalasszony közülük piszkosan, elhanyagoltan jött a rendelésre, rongyos, mocskos volt a gyereke is. Bizony, rájuk szóltam: mossák ki a ruhájukat, tegyék rendbe a kicsinyeiket. Nem lett harag belőle, tőlem elfogadták, hiszen én is cigány vagyok. És hogy a tarnaörsi cigányokat ma már csak bőrük színe különbözteti meg, talán nekem is köszönhető.

Már Rácz doktornő emeletes házában beszélgetünk. Édesanyja, Vilma néni, ebédre várta orvos lánya pesti vendégeit. Előkerülnek családi fényképek is, s lassan kerekedik a történet, amelyből kiderül: hogyan lett egy háromgyerekes szücsi cigánycsalád lányából orvos.

— Friss lány volt a Mari, fűrges, okos — így az édesanya —, nyolc éves korában már főzött is. A tanítói is mindig dicsérték, mondták: Ráczné, taníttassák ezt a gyereket!

Kezdődik a Di-Te-oltás.

— Az én áldott szücsi pedagógusaim! Nagyon sokat köszönhetek nekik. Amíg élek, nem felejttem el azt a törődést, szeretetet, amit tőlük kaptam. Szerencsém volt. A szüleink is arra törekedtek, hogy mi, gyerekek, a bátyám és a húgom, a lehetőségekhez képest mindent megkapjunk. Ők ketten szakmát szereztek. Szegények voltunk, sok pénzt elvitt az én iskoláztatásom, de családi szeretetből sohase volt hiány. Ez kitart bennem, mert hiszem: ha egy emberke gyerekkorában sok szeretetet kap, felnőttként visszaadja azt a körülötte élőknek.

A tanulási éveim gyorsan szálltak. Az egyetemen is hamar befogadták a hallgatók maguk közé a dundi kis cigánylányt.

— Annyi náció tanult ott, nem számított a kreolságom — emlékezik mosolygva a doktornő. — Ha valami hülyeséget csináltam, nem udvariaskodtak, hogy meg ne sértsek a cigányérzékenységgem, megmondták a magukét, és volt szavam nekem is.

— *Visznenek nem élnek cigányok. A falu elfogadta magát?*

A 67 éves Vilma néni nagyot sóhajt a kérdésre, Mária ránéz, nagy, barna szeméből eltűnik a mosoly, érződik: nagyon korrekt választ szeretne adni.

— Mint orvost igen hamar elfogadtak.

— *És magánemberként?*

— Mondhatom azt is, hogy nincs időm társaságba járni. És tudom, hogy belőlem mire van szüksége az embereknek, azt adom. Nézzé: orvos vagyok, gyógyítok, ez a dolgom. Ezen túl kiépült bennem egy lelki fal.

Három gyerek gondja

Tóth P. Istvánnéval találkoztunk elsőnek a falubeliek közül, még mielőtt kopogtattunk volna a rendelőben. Beszélgettünk a községről, a szép új házakról, szóba került, hogy nehéz szívet beszerezni, de remélhetőleg javul majd az ellátás. És elhangzott dr. Rácz Mária neve.

— Jobb orvost nem is kívánhatunk magunknak. Reggel, az a rendelés előtt körbejárja azokat, akik ágyban fekvők, vagy koruknál fogva nehezen mozognak. Szeretik is az öregek! Kérdezze meg csak őket, azt fogják mondani, hogy a doktornő az Isten után az első.

Mondom Máriának, hogy mit hallottunk róla. Arcán újra ott az a meleg, szívből jövő mosoly, amely megszépíti ezt a negyvenéves, sokat vállaló asszonyt. Akinél természetes volt, hogy amint letelepedett Visznenek, magához vegye a szüleit. Édesapja sajnos csak rövid ideig élvezhette orvos lánya sikereit, a mama viszont azóta amolyan házi asszisztens lett. Éjjel nála zörgetnek az ablakon: Vilma néni, szükség van a doktornőre. És természetes volt az is, hogy a fiatal orvosnő — még huszonegy évesen — magára vállalta gyógyíthatatlan beteggé lett bátyja három fiának a nevelését. Ehhez persze minden segítséget megkap édesanyjától és húgától, Edittől, aki a marósszakma megszerzése után elvégezte a dolgozók esti gimnáziumát, majd munka mellett az Államigazgatási Főiskolát, s most Gyöngyösön gyámügyi előadó a tanácsnál, de gyakran hazajár, kapott is egy külön szobát a szép nagy házban.

— Hát igen, ez a ház. Ezt bizony Tarnaörsnek köszönhetem. Két körzetet láttam el, kerestem szépen, időm meg nem volt, hogy elköltsem a pénzt. Azt mondja egyszer édesanyám, tudod-e, Marikám, és ha ő így kezd egy mondatot, akkor valami éca jön utána. Szóval, kérde: tudom-e, hogy nekünk nagyon sok pénzünk van? Merthogy én sohase számoltam, hazahoztam, édesanyám gazdálkodott. Kiderült, hogy három-

Mindenkihez van kedves szava.

százezer forint gyűlt össze. Az éca pedig az volt, hogy építsünk belőle házat.

A telek, amelyen az emeletes ház áll, eladó volt. És az édesanya azzal is „csábította” lányát megvételére, hogy már az apja is nézegette ezt a házhelyet.

— Na, ezzel megfogott. Nagyon szerettem édesapámat. Belevágtunk. Csak annyit mondom, hogy ma már nem kezdeném újra az építkezést.

Kinek árt a vakszeretet?

A fiúkra terelődik a szó. A legnagyobb Géza, most már 23 éves, autófényező. Tizenegy éves volt, amikor a faluba került, egy szem cigánygyerekként az iskolába. Mária úgy vélte, nincs könnyű dolga a fiúnak, éreznie kell, mert talán érezte is vele, hogy cigány. A belőle áradó szeretetet megsokszorozta a szándék, hogy mindent meg kell adnia a fiúknak, az érzés mellé a kamaszélet nem olcsó státuszszimbólumait: kismotort, majd nagyot. Kálmán negyedikes, Iván másodikos gimnazista. Kálmánnak különösen jó érzéke van a számítástechnikához, kapott tehát egy Sinclair számítógépet, amelyet nemrégiben bővítettek 48 kilobyte-osra. Iván táncol a falu népi együttesében, fölépelt már külföldön is.

És Géza most bajban van. Ivott — bár mint nagynénje mondja: nemigen szokott —, motorra ült, s elgázolt két fiatallembert, mindketten súlyosabban megsérültek.

— Sajnos nem lehet mentség, hogy akiket elgázolt, többet ittak, mint ő, s az úttest közepén bókászta. Tudom, hogy Kálmán is felelős. És anynyiszor gondolok rá, talán rosszul tettem, hogy ilyen vakul szeretem őket. Az volt az elvem, hogy mindent megadok nekik. Nem volt senki, aki szólt volna, hogy rosszul szeretem a gyerekeket. Nem is tudom. Szücsiben biztos rám szóltak volna a pedagógusok, ha látják, ártok a kényeztetéssel a fiúknak.

— Nem vagy te hibás, lányom — szól közbe Vilma néni. — A Kálmánkát is kényeztetted, mégsem lesz vele semmi gondod. Keresni kell ilyen aranyos, szolgálatkész gyereket. Gézánkkal sem emiatt történt a baj, megcsik az mással is. Nem örül az ember, de talán kemény lecke ez neki egy életre.

Halad előre a délután. Rácz doktornő várják a fekvő betegek. A nem egészen kétezer lelkes faluban jól jön az állandó orvosi jelenlét.

— *A hétvégekre van, aki vállalja az ügyeletet?*

— Szerencsére nagyon jó orvos-gárda verbuválódott a környékre. Szakmailag és emberileg is összetartunk. Hat faluról van szó, így hathatente kerül rám a szombati és vasárnapi ügyelet.

A doktornő meséli, hogy vagy tíz esztendeje „mazsolaként” megcsúszott a jeges úton. Azóta van benne félsz a téli vezetésnél, tudja ezt kollegái is, és amint leesik az első hó, s rákerül az ügyelet sora, egymás után hívják telefonon, kérdik: „Marcsi, menjek helyetted ügyelni?”

— Tudom, hogy számíthatok rájuk, elfogadnak társunknak.

Borbás Katalin